

DEBATT

Individuelle muligheter?

debatt@klassekampen.no

NAV
Johan-Martin Leikvoll

Marita Synnøvevdvind går i Klassekampen mandag 3. juni til kraftige angrep på Nav og attføringsbedriften Unikum, en av våre medlemsbedrifter. Utgangspunktet er at attføringsbedriften på vegne av Nav skulle teste ut om det var mulig for Synnøvevdvind å komme tilbake i arbeid. Jeg kjenner overhodet ikke den konkrete saken, men Synnøvevdvind er så åpenhjertig både om tilbudet hun har fått, og om egen situasjon at det må være lov å ta til offentlig motmæle. Av Synnøvevdvind innlegg fremgår at hun hadde midlertidig uføretrygd fra til ordningen med arbeidsavklaringspenger ble innført i mars 2010. Etter to års ventetid fikk hun deretter et tilbud fra Nav om å undersøke muligheten for om det fortsatt ville være mulig for henne å komme tilbake til arbeid, helt eller delvis. Synnøvevdvind var altså ikke sendt til attføringsbedriften for å arbeidstrening, men for å kartlegge hvilke muligheter som fantes.

Hvis Synnøvevdvind i minst to år har mottatt en passiv ytelse uten noen form for tilbud for om mulig å komme tilbake til arbeid, har systemet feilet. Jo lenger man går passiv uten arbeidsrettet tilbud, jo vanskeligere blir det å komme tilbake til jobb. Mye tyder likevel på at Synnøvevdvind i denne perioden har brukt sin lange utdanning, erfaring fra administrasjon og personlige egenskaper ganske aktivt. Hun er en meget aktiv bilgjenger og hun har søgar skrevet en bok. Det kunne da ha vært hensiktsmessig å pense henne inn på et spor som utnytter disse kvalifikasjonene.

Det er kanskje derfor veilederen på attføringsbedriften mente det ikke var tilstrekkelig grunnlag for uføretrygd? Noe av hensikten med det programmet Synnøvevdvind har deltatt på er nemlig å få fram deltakerens egne ressurser og at det følgende kan være andre alternativer enn uføretrygd.

For Bransjeforeningen Attføringsbedriftene i NHO er det likevel grunn til å ta på det dyreste alvor at Synnøvevdvind ikke har fått et tilbud hun mener er tilpasset hennes forutsetninger. Hvis hun som akademiker og mot sin vilje utlukkende blir satt til å sy på puter, har ikke attføringsapparatet gjort jobben sin. Attføringsbedriften Unikum har stor bredde i sine arbeidstilbud, og kan vise til gode resultater i å bistå personer over i jobb, og det er trist at det ikke har lyktes i dette tilfellet.

Når Synnøvevdvind antyder at hun ble holdt i tilbaket som «råmateriale for en arbeidsmarkedsstilaksbedrift», synes jeg nok at hun er mer insinuerende enn argumenterende. Kurset som hun øyensynlig har gått på er kortvarig og har et klart formål om å utrede arbeidsevne. Attføringsbedriften måles fra Nav på om vi kan få folk endre raskere gjennom enten

mot arbeid og aktivitet eller andre løsninger. Derfor stemmer det rett og slett ikke at vi ønsker eller har interesse av å beholde Synnøvevdvind og andre som såkalt «råmateriale». Synnøvevdvind skriver at hun har store helseplager som krever tilrettelegging, samtidig som hun i det offentlige rom fremstår som meget ressursterk og med «meningers mot». Det er dette paradokset som Nav, attføringsbedriften og Synnøvevdvind ikke har maklet å finne ut av til nå, og som kanskje ikke egner seg for avvisningspaltene.

Likevel har jeg i dette tilfellet tatt sjansen nettopp fordi Synnøvevdvind er så åpen, konkret og fremtrer så reflektert og ressursterk. Personer som er for syke til å jobbe, skal ha sin uføretrygd i fred uten å få dårlig samvittighet. Navs og attføringsbedriftens jobb er likevel å legge til rette for å få flere i jobb og færre på uønsket uføretrygd. Jeg håper av hele mitt hjerte at forholdene fremdeles kan legges til rette for at Synnøvevdvind kan få muligheter til å komme tilbake til jobb, helt eller delvis, eller at hun kan tilstå uføretrygd hvis det er det riktige.

Johan-Martin Leikvoll, direktør, attføringsbedriftene i NHO
johann.leikvoll@nhooservice.no

Lilletåen

SV
Aud Maartmann

For det første er det en skam at Oslo bystyre, med Høyres dominans, har latt Tøyen bydel forfalle, som det nå er kommet tydelig frem, og at de er frekke nok til å «lokke» med tilbud om oppgradering. Men det som er verre er at SV har sveket sine velgere grovt ved å gå med på flytting av Munch-museet til Lambda, dette forferdelige bygget, mastodonten. SV burde skamme seg helt ned til lilletåen. Jeg kommer aldri mer til å stole på dette partiet, og vil heller aldri stemme på dem mer. De står ikke til troendes.

Aud Maartmann, tidligere SV-velger

Tid til å være proff

BARNEHAGE
Ragnhild Lied

Barnehagen skal bidra til å sikre alle barn en god utvikling – og være et sted for omsorg, lek og læring. Den skal bidra til å utjevne sosial ulikhet. Disse og enda flere gode intensjoner står i barnehageloven. Aldri før har samfunnet hatt så store ambisjoner på vegne av barnehagen. Barnehagelærere har i mer enn 30 år hatt en avtale som sikrer minst fire timer i uka til faglig planlegging og oppfølging. Nå står denne avtalen på spill. Foran forhandlingen om arbeidsstagesavtalen i kommunale barnehager vet vi at KS, som representerer kommunene, ikke ønsker en avtale som sikrer tid til faglig planleggingsarbeid. KS mener dette skal avgjøres gjennom den lokale budsjettkampen i kommunene, der det langsiktige kvalitetsarbeidet i barnehagen dessverre ofte taper.

Barnehagelærerne sier at de trenger mer tid til faglig planlegging, ikke mindre.

Vi trenger kunnskapsrike og dyktige lærere i en mengde situasjoner. Hva om barnet ditt stammer? Hva om barnet ditt bruker lang tid på å venne seg til barnehagen, og gråter mye? Da ville du som forelder ønske å ta opp dine bekymringer med en proff. En med gode kunnskaper om barn og utvikling, som har tid til å forberede og iverksette tiltak for å løse de problemene du tar opp.

Barnehagelærere skal ha tid til å forberede seg til pedagogisk arbeid med enkeltbarn og barnegrupper, og de skal ha tid til å jobbe med vurdering av barns utvikling og læring. Ikke minst må de diskutere, reflektere over og utvikle det som skjer i barnehagen, både med andre barnehagelærere og med assistentene de skal lede.

Derfor har barnehagelærere hatt en avtale som sikrer tid til faglig arbeid. Siden avtalen kom i stand, har det nærmest skjedd en barnehagerevolusjon: Nå går de fleste barn i barnehage, og vi har fått en rammeplan for barnehagen som pedagogisk virksomhet. Behovet for tid til faglig planlegging og oppfølging er ikke blitt mindre, tvert imot.

Barnehagen trenger lærere som er sikret tid til å være proffe. Det kommer barn, foreldre og ansatte i barnehagen til gode, gjennom bedre planer, bedre praksis og bedre barnehagedager. Og det ønsker jo alle. Også KS, får vi tro.

Ragnhild Lied, leder, Utdanningsforbundet
ragnhild.lied@utdanningsforbundet.no

Nye verktøy mot sosial dumping

ARBEID
Anette Trettebergstuen

Det norske arbeidslivet skal basere seg på faste, hele og trygge stillinger. Det er viktig ikke bare for den enkelte arbeidstager, men for bedriftens forutsigbarhet og samfunnet i sin helhet. Derfor har vi bestemmelser som regulerer bruken av innleid arbeidskraft, vikariater og midlertidige ansettelser. Dette loverket skal følges. Fagbevegelsen og de tillitsvalgte rundt på arbeidsplassene landet rundt er våre frontsoldater i kampen mot sosial dumping og arbeidslivs-kriminalitet. De får nå ekstra verktøy i kampen mot brudd på arbeidslivets regler.

Vi gir nå Arbeidstilsynet muligheten til å botelegge bedrifter som bryter loven. I tillegg innføres vi såkalt kollektiv søksmålsett, som vil gi fagforeninger muligheten til å reise søksmål mot arbeidsgiver ved mistanke om brudd på bestemmelser om innleie av arbeidskraft. I dag kan kun enkeltpersoner reise slike søksmål, men mange vegrer seg for å ta kampen opp mot arbeidsgiver på egenhånd.

Dette nye verktøyet er viktig fordi brudd på innleiebestemmelsene undergraver like konkurransevilkår for bedrifter, og det legger press på alle arbeidstakere her i landet som rettmessig krever å få skikkelige lønns- og arbeidsvilkår. Regjeringens mål ved å innføre kollektiv søksmålsett og overtredelsesgebyr er at det skal virke forebyggende, at vi skal oppnå økt seriøsitet

og få en bedre etterlevelse av arbeidslovgivningen vårt. Seriose bedrifter som etterlever norsk lov har intet å frykte, og burde ønske dette nye verktøyet velkommen. Det er i alles interesse å lukke ut useriøse elementer, som skaper konkurranse på dårlige lønns- og arbeidsvilkår, også blant seriøse bedrifter.

Høyre og Frp stritter igjen imot innføringen av nye verktøy mot lovbrudd. Og de har åpenbart liten tiltro til fagbevegelsen når de uttaler at de frykter at kollektiv søksmålsett vil skape et utilbørlig press på arbeidstagerne og at mulighetene vil bli misbrukt. Jeg har tiltro til at fagbevegelsen også har denne gangen vil vise seg ansvarlig og bruke sine verktøy med omhu.

Bedrifter som følger norsk lov har intet å frykte. De useriøse må belage seg på å bli gått etter i sømmene. Det tjener vi alle på. Den enkelte arbeidstager, alle de seriøse bedriftene, det anstendige arbeidslivet og samfunnet i sin helhet.

Anette Trettebergstuen, arbeidslivspolitisk talsperson, Arbeiderpartiet
anette.trettebergstuen@stortinget.no

Sluttreplikk til Vindheim

ARBEID
Jo Skårderud

Jan Vindheim og jeg er enige om at Miljøpartiet de Grønne ikke har problemer med å møte økt konkurranse med tariffhopping eller ved å svekke arbeidsrettigheter. Det er en viktig avklaring. Vi er derimot veldig uenige i hva dette betyr. Vindheim mener det er sunn pragmatisme. Jeg, og fagbevegelsen, mener det betyr at de ikke er til å stole på i spørsmål om grunnleggende arbeidsrettigheter.

Vindheim fortsetter med fantasifulle avsporinger av debatten. Nå mener han jeg har beskyldt MDG for å ville selge Trondheim Kino. Dette har jeg aldri antydning engang. Det jeg har sagt er at hvis du ønsker å bevare en kommunal kino, så er det kanskje ikke lurt å gå til sams med de samme partiene som privatiserte de kommunale kinoene i Bergen og Oslo.

Vindheim sutrer over at De Grønne er det eneste partiet som får kjøft. Men det overrasker ingen at høyresiden støtter tariffhopping – mens det er en nyhet at MDG gjør det. Mellom saken viser en forskjell mellom MDG og partiene på venstresiden som velgerne bør vite om.

Jo Skårderud, bystyrerepresentant, Rødt
jo.skarderud@gmail.com

Høyres politikk

ARBEID
Torbjørn Røe Isaksen

Fagorganisasjonen Lederne har et innlegg i Klassekampen spurt hva er Høyres arbeidslivspolitik. Dette er et svar: Norsk arbeidsliv er i all hovedsak svært godt. Det bekrefte både av regjeringens nylig fremlagt Arbeidsmelding og av YS' årlige underøkelse om norsk arbeidsliv. Det er likevel verdt å fremheve fem ut-

fordringer for norsk arbeidsliv: 1. Verdenskonkansen er i ulage. For å forsvare høye utgifter til lønn og velferdsgoder er det avgjørende at verdiskapende virksomheter har nok fleksibilitet til å gjøre raske omstillinger, bedre konkurransevnen og sikre norske arbeidsplasser. 2. Eldrebølgen gjør at behovene innenfor helse- og omsorg vil øke i årene som kommer. Vi må sikre at vi tar i bruk arbeidskraften – menneskene – i sektoren best mulig. 3. Hverdagen for norske familier har endret seg mye de siste tiårene, ikke minst fordi kvinnene har gjort sitt inntog i arbeidslivet. Fleksibilitet er et gode for mange arbeidstakere fordi det gir større mulighet til å kombinere arbeid og fritid. 4. Omfattende brudd på arbeidsmiljøloven er dokumentert i både offentlige og private virksomheter, noe som undergraver respekten for og effekten av loverket. Det kan tyde på at dagens loverket ikke i tilstrekkelig grad er tilpasset arbeidslivet slik det faktisk er.

En ny fransk revolusjon?

EU
Heming Olausen

Filmskaperen Oliver Stone peker i avisa Klassekampen 29. mai på muligheten for at vi vil få se en «fransk revolusjon» i USA. Når fattigdommen blir så enorm, og forskjellige så himmeloppende urettferdige, da må man forvente opprør. Slik vi altså så i Frankrike for over 200 år siden. I USA tjener bedriftslederne nå 325 ganger så mye som en industriarbeider. I Norge er for eksempel forholdet 19:1. Nesten hver sjette amerikaner lever på matkuponger, 50 millioner lever i fattigdom.

USA er samtidig idealet for EU: et samfunn der arbeidsfolk enkelt kan flyttes dit bedriftseierne trenger dem – også kalt fleksibilitet, der lønningene er lave nok til at bedriftene kan konkurrere globalt, der fagbevegelsen er vingestekt og der den politiske eliten har kontroll, er selve democresenariet i Brussel. Det de har fått, er økende sosiale forskjeller, politiske kriser, ytterliggående bevegelser. Fremdeles har de kontroll, lønningene er på vei ned, velferdsstatene demonteres og fagbevegelsen svekkes. Så til en viss grad har EU og Troikaen lykkes med sine intensjoner. Så langt. Samtidig stiger misnøyen mot EU i befolkningen, interne konflikter mellom EU- og nasjonalstater øker og kutt-politikken møter stadig hardere motstand.

Noen revolusjon lurer neppe rundt det nærmeste hjørnet, men det girer og syder i mange land. Nobelprisvinner Joseph Stiglitz kaller euroen en «selvruddspakt». I tilfelle snakker vi om et kollektiv selvmord blant EU-ledere som har erklært at er «bundet til euromaten». Et slags titansk selvmord, altså.

I denne situasjonen framstår Norge nærmest som en idyllisk øy, med vår høye sysselsetting, lave arbeidsløshet, vår gode utbygde velferdsstat, høye lønnsnivå og solide pensjonsfond. Bildet er altså slett motsatt av det alle EU-tilhengere påsto i 1994 – om vi ble stående utenfor EU. I dag vil de

forordringer for norsk arbeidsliv:

For å møte disse utfordringene mener vi det trens forsiktige oppmykninger slik at loverket på en bedre måte enn i dag sikrer balansen mellom trygghet og fleksibilitet.

Vi mener det er viktig å slå fast at Arbeidsmiljølovens grunnleggende vern av arbeidstakerne er en grunnplanke i norsk arbeidsliv som må sikres, at et organisert arbeidsliv og et reelt trepartssamarbeid er et gode for norsk arbeidsliv og konkurransekraft, at et sterkt og effektivt Arbeidstilsyn er en forutsetning for å kontrollere at arbeidslivets regler følges, at faste ansettelser skal være hovedregelen i arbeidslivet, og at vi trenger grenser i loven som regulerer blant annet arbeidstid.

Høyre vil blant annet: Videreføre dagens skattefradrag for fagforeningskontingent. Beholde skillet i loven mellom hva man kan avtale seg frem til individuelt og hva som kan avtales i virksomheter med tariff.

GJÆRENDE OPPRØR: Opprørspoliti omgitt av badeballer ved den europeiske sentralbanken under en demonstrasjon i Frankfurt. FOTO: RALPH OLOWSON, REUTERS/

fleste europeere misunne oss. Spørsmålet er: Hva skal vi bruke denne handlefriheten til? Hvordan skal vi bidra til at situasjonen i Europa ikke eskalerer og kommer ut av kontroll, med fare for ekstremisme og vold i stedet for demokrati?

Jeg mener Norge må ta et ansvar. Ikke for å heve pekefinger og fortelle alle andre hvor enestående flinke vi er, moralisere og sole oss i glansen av vår egen prektighet. Tvert imot. Nå er tida inne for ekte solidaritet, koplet med opplyst egeninteresse. Nei til EU har i et brev til blant andre statsminister Jens Stoltenberg og utenriksminister Espen Barth-Eide

foreslått at Norge skal stille et betydelig antall milliarder kroner til disposisjon for de eurolandene som har det verst, i betydninga høyest ungdomsarbeidsløshet – som rentefrie lån. Suksesskriteriene må være hvor mange under 30 som kommer i arbeid, tiltak eller utdanning, ikke hvor mye kutt som oppnås i velferd og arbeidsløshets-trygd, slik IMF og Troikaen brutalt

«Norge må ta et ansvar»

utvikler seg videre? Eller snarere: fortsatt aktivt bidra til at det skjer? Jeg håper en rødgrønn regjering vil møte vårt initiativ om et håndslag til Europas union med interesse og velvillie. Vårt forslag kan være en vinn-vinn mulighet. For Europaen tapte generasjon. Og for Norge.

Heming Olausen, leder, Nei til EU
heming.olausen@neitilue.no

har insistert på. Norge har råd til et slikt løv.

Vi hadde råd til å låne bort 103 milliarder til IMF for å gjennomføre kuttpolitikken. Det er dette vi må bort fra. I stedet for å solidarisere oss med elitens kuttpolitikk, må Norge solidarisere seg med vanlige folk, spesielt ung. Det vil gi Norge et helt annet rykte. Deres dette lykkes, vil Norge ha bidratt til å tenne et håp – og dempe trusselen fra høyre-ekstremister som nå ser sin besoktstid blant desillusjonert ungdom.

Norge kan utgjøre en forskjell. Men ønsker regjeringa å innta en sjølstendig rolle i den krisa som rir

Europa som en mare? Eller vil man passivt se på at krisa

1. Hovedlinen mislikar det faktum at moderne og velfungerende demokrati både forutset og fordrar en rimeleg grad av opplysning og kulturell modernisering. Dermed mislikar han at det blir stilt krav om opplysning og kulturell modernisering ved statlege overføringar til trus- og livssynssamfunn.

2. Hovedlinen overser at bakgrunnen for Ståletst-utvalet er eit ønske om at alle trus- og livssynssamfunn skal behandle på lik linje med Den norske kyrkje. Og staten har tradisjonelt stilt krav til prestane i den norske kyrkje, i form av embets-eksamen ved eit forskingsbasert teologisk fakultet.

midlertidig ansettelser der det ikke er gode begrunnelser for praksisen. ■ Sette med et utvalg for å gå gjennom ordningen med særlig uavhengig stillinger. ■ Fortsette kampen mot sosial dumping, særlig gjennom bransjeprogrammer og et styrket arbeidstilsyn. ■ Ikke endre dagens regler for oppsigelsesvern.

Torbjørn Røe Isaksen, arbeidspolitisk talsmann, Høyre
torbjorn-roe.isaksen@stortinget.no

To merknader til norsk truspolitikk

TRUS- OG LIVSSYNSPOLITIKK
Gunnar Skirbekk

Her i landet har vi om lag 660 registrerte trus- og livssynssamfunn. Alle får økonomisk støtte frå staten. Sverige har 22. Rundt ti prosent står ikkje i noko trus- eller livssynssamfunn. Like fullt må dei betale for dei andre. Dette er eit særnorsk og sært opplegg. Dessutan er det ei arbeidskrevjande og dyr ordning.

På toppen av dette har Ståletst-utvalet lansert ein definisjon på trus- og livssynssamfunn som omfattar satanistar og salafistar, militante ateistar og heksedyrkarar, tradisjonsbundne muslimar og diskret protestantar, og mangt anna. Dette er ein skjør konstruksjon som neppe er liv laga.

I eit innlegg i Klassekampen 2. juni har Olav Hovdelien eit tilsvaer til min kronikk om Ståletst-utvalet 29. mai. Eg nøyver meg med to merknader: 1. Hovdelien mislikar det faktum at moderne og velfungerende demokrati både forutset og fordrar en rimeleg grad av opplysning og kulturell modernisering. Dermed mislikar han at det blir stilt krav om opplysning og kulturell modernisering ved statlege overføringar til trus- og livssynssamfunn.

2. Hovedlinen overser at bakgrunnen for Ståletst-utvalet er eit ønske om at alle trus- og livssynssamfunn skal behandle på lik linje med Den norske kyrkje. Og staten har tradisjonelt stilt krav til prestane i den norske kyrkje, i form av embets-eksamen ved eit forskingsbasert teologisk fakultet.

Kort sagt, både ut frå føresetnadene for eit moderne demokrati og ut frå dei krav som tradisjonelt blir stilt til norske prestar, er det rimeleg å stille krav til dei som står ansvarleg for forkyrning og undervisning i andre trus- og livssynssamfunn, for at dei skal få økonomisk støtte frå staten. Samtidig er det i dag viktig å sikre ei god sosialisering i det norske samfunnet. Derfor bør utdanninga skjer ved eit norsk universitet. Her er det ikkje tale om forbod, men om kven som skal få betaling frå staten. Heller ikkje i dag går overføringane til alle som betalar skatt. Poenget er enkelt:

1. Det bør vere likebehandling i forhold til dei krav som blir stilt til prestane i Den norske kyrkje. 2. Staten bør ikkje bruke skattepengar til å betale dei som medvitte eller umedvitte svekker føresetnadene for eit moderne demokrati.

Gunnar Skirbekk, filosof, utv. og livssynspolitikk
gunnar.skirbekk@svt.uio.no